

Polle

Fiskeridirektoratets Småskrifter

Nr. 2 — 1958

Melding fra Fiskeridirektoratets driftsøkonomiske undersøkelser

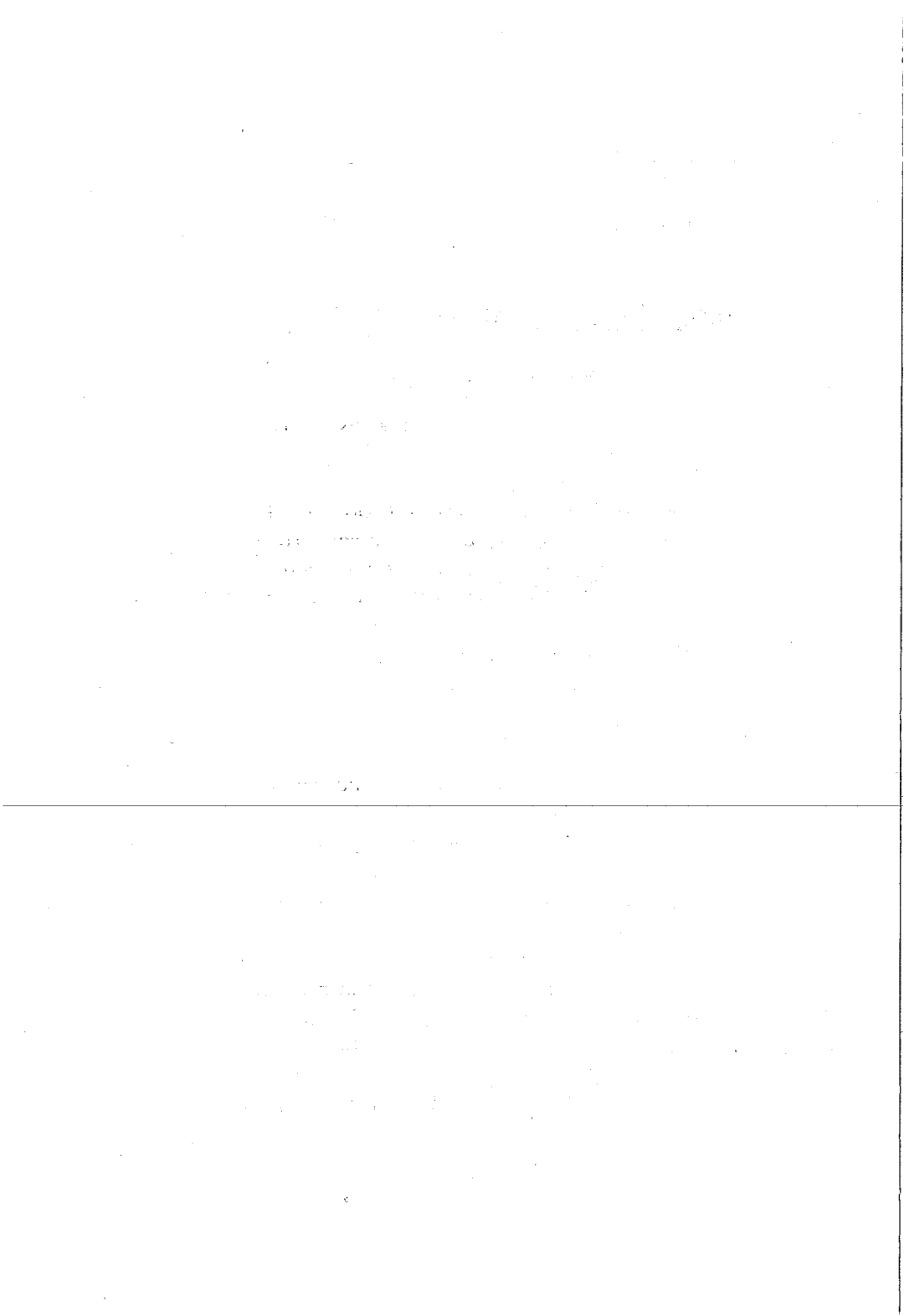
Vintersildfiskets lønnsomhet 1957

Ved sekretær Georg Oppedal

Særtrykk fra «Fiskets Gang» nr. 9, 1958

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

BERGEN
A.S. JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI
1958

I.

Denne undersøkelse av vintersildfiskets lønnsomhet 1957 er den 14. i rekken av de årlige undersøkelser for dette sesongfiske.

Undersøkelsen bygger på to sett oppgjørsskjemaer, et for garnbruk og et for snurpenotbruk. Skjemaene sendes til en rekke farkosteiere gjennom Noregs Sildesalslag. Undersøkelsen er basert på frivillig innsending av oppgjørsskjemaer til Fiskeridirektøren, og omfatter bare en del av alle de bruk som deltok i vintersildfisket 1957.

II.

Inndelingen av materialet og undersøkelsens omfang.

Vintersildbrukene i undersøkelsen er gruppert i to hovedgrupper etter den bruksart de tilhører. Etter driftsformen er den ene hovedgruppen — garnbruk — igjen delt inn grupper for drivgarnfiske, settegarnfiske og kombinert garnfiske. For å få et mer nyansert bilde av driftsforholdene for garnbruk, er drivgarnsbrukene og kombinerte garnbruk igjen gruppert etter farkoststørrelsen på undergruppene — farkoster over og under 55 fot. Undersøkelsen for settegarnbruk omfattet i 1957

bare 16 bruk. Det har av denne grunn ikke vært statistisk forsvarlig å foreta en inndeling av materialet etter farkoststørrelsen for denne bruksart.

Den andre hovedgruppen av vintersildbruk i undersøkelsen er snurpenotbruk. Disse er i undersøkelsen gruppert etter farkoststørrelsen i gruppene under og over 100 fot.

Undersøkelsen omfatter bare garnbruk og snurpenotbruk som utelukkende har drevet henholdsvis garnfiske og snurpenotfiske. Bruk som i tillegg til selve fisket drev hjelpevirksomhet inngår ikke i undersøkelsen. Det samme gjelder kombinerte snurp- og landnotbruk, trålere og samfiskefartøyer.

III.

Deltakelse og representasjon.

Tabell I viser at det i 1957 deltok i alt 1243 garnfarkoster som utelukkende drev garnfiske. Det er da ikke regnet med 191 garnbåter med fangstmengde under 100 hl og 165 garnfarkoster som også drev en del hjelpevirksomhet. I 1956 deltok det 1211 «rene» garnfarkoster, 92 garnfarkoster hadde fangstmengde under 100 hl og 195 drev hjelpevirksomhet i tillegg til garnfisket. Etter dette økte det samlede antall garnfarkoster fra 1498 i 1956 til 1599 i 1957 eller med 101 bruk. Økingen i «rene» garnfarkoster utgjorde 32 bruk fra 1956 til 1957.

Undersøkelsen omfatter i alt 275 «rene» garnbruk og dette utgjør 22,1 prosent av alle slike garnbruk i 1957. Garnbrukene i undersøkelsen hadde 3,6 prosent større fangstmengde og 4,1 prosent

Tabell 1. Deltakelsestall, Fangstmengde og fangstverdi.

	I alt ¹ «Rene» bruk 1	Undersøkelsen «Rene» bruk 2	2 i prosent av 1
<i>Garnbruk :</i>			
Antall farkoster.....	1 243	275	22,1
Fangstmengde i hl	3 360 383	823 788	24,5
Fangstverdi inkl frakt i kroner	71 867 263	17 728 302	24,7
Fangstmengde pr. bruk i hl	2 703	2 800 ²	103,6
Fangstverdi inkl. frakt pr. bruk i kr.	57 818	60 185 ²	104,1
<i>Snurpenotbruk :</i>			
Antall farkoster.....	593	169	28,5
Fangstmengde i hl	4 189 136	1 323 548	31,6
Fangstverdi inkl. frakt i kroner	90 663 351	28 555 929	31,5
Fangstmengde pr. bruk i hl	7 064	7 568 ²	107,1
Fangstverdi inkl. frakt pr. bruk i kr.	152 889	163 125 ²	106,7

¹ Oppgaver fra Noregs Sildeselslag. I tillegg til de 1 243 «rene» garnbruk deltok det 165 garnfarkoster som også drev endel hjelpevirksomhet. Disse er ikke medregnet her da undersøkelsen bare omfatter «rene» garnbruk. Det er heller ikke tatt med 191 garnbåter med fangstmengde under 100 hl.

Oppgavene for snurpenotbruk gjelder helt selvstendige bruk som både fisket og leverte fangsten selv.

² Disse tall er veide gjennomsnitt.

større fangstverdi pr. bruk enn gjennomsnittlig for alle «rene» garnbruk.

I 1957 deltok det i alt 593 selvstendige snurpere. Dette er en øking på 51 snurpene fra 1956. I 1957 var det i tillegg 12 samfiskefartøyer mot 38 i 1956. I tabell 1 har en bare gitt tall for de selvstendige snurpene, da undersøkelsen bare omfatter slike bruk.

Undersøkelsen for snurpenotbruk bygger på oppgjørsskjemaer fra tilsammen 169 bruk. Etter dette representerer undersøkelsen 28,5 prosent av alle selvstendige snurpere i 1957. Fangstmengden og fangstverdien pr. bruk i undersøkelsen ligger henholdsvis 7,1 og 6,7 prosent høyere enn gjennomsnittlig for alle selvstendige snurpenotbruk.

Både undersøkelsen for garnbruk og snurpenotbruk gir, etter det som her er anført, noe for høye tall for fangstmengde og fangstverdi (inkl. frakt). En har ikke noe tilsvarende grunnlag til å kunne bedømme i hvilken grad undersøkelsen er representativ når det gjelder kostnadenes størrelse, men vil peke på at det er mulig at det kan gjøre seg gjeldende en tilsvarende tendens når det gjelder kostnadenes størrelse.

Tallene for fangstmengden og fangstverdien pr. bruk i undersøkelsen, slik de er gitt i tabell 1, er veide gjennomsnitt. Som vekter ved beregningen av gjennomsnitt for drivgarnfiske og kombinert garnfiske respektive har en nyttet antall farkoster i størrelsesgruppene under og over 55 fot iflg. den spesielle undersøkelsen av garnfarkostene på vintersildfisket i 1954. Ved beregning av gjennomsnittstall for «alt garnfiske» i undersøkelsen har en som

vekter nyttet deltakelsestallene for de ulike bruksarter iflg. innmeldingene til oppsynet.

For snurpenotbruk har en som vekter ved beregning av gjennomsnitt for «begge grupper» nyttet antall farkoster under og over 100 fot iflg. den samme spesialundersøkelsen.

IV.

Fangstresultater.

Det totale fangstkvantum vintersild var 8 554 640 hl i 1957. Dette er bare 69,4 prosent av fangstmengden i 1956 som var 3 766 424 hl større og som er den største fangstmengde vintersild som hittil er oppfisket.

Av fangstmengden i 1957 var 5 675 977 hl stor-sild og 2 878 663 hl vårsild. Vårsildkvantumet var noe større i 1957 enn i 1956. Nedgangen i fangstmengden refererer seg således til en nedgang i stor-sildkvantumet.

Av totalfangsten var 4 905 103 hl eller 57,3 prosent snurpenotsild mot 8 719 529 hl eller 70,8 prosent i 1956. Snurpenotkvantumet gikk således ned med 3 814 426 hl eller 43,7 prosent fra 1956 til 1957. Reduksjonen i vintersildkvantumet rammet således utelukkende snurpenotfisket. Garnsildkvantumet var omlag det samme i 1957 som i 1956. Tallene er henholdsvis 3 599 764 hl og 3 567 854 hl. Av totalkvantumet utgjorde garnsildkvantumet 42,1 prosent i 1957 mot 28,9 prosent i 1956. Landnotkvantumet var 49 773 hl eller 0,6 prosent av samlet fangstmengde i 1957.

Ca. 60 prosent av totalkvantumet ble oppfisket nord for Stad. Fra silden kom under land og til

6. februar var det stort sett ugunstige værforhold med kuling og stor sjø så og si hver dag. I resten av storsildsesongen og i vårsildsesongen må dog været betegnes som bra.

Silden sto for det meste dypt og både snurpet-fisket og drivgarnsfisket foregikk således vesentlig om natten. Hovedstimen tok inn på strekningen Runde og nordover til Buadjupet. Sør for Stad var fisket best i Florødistriktet. Sør for Sogn og Fjordane var det bare forekomster i Haugesundsdistriktet. Her foregikk settegarnfisket vesentlig omkring Urter. Silden gikk dessuten inn i Ryfylkefjordene hvor det ble snurpet en del.

V.

Driftsresultater.

a. Garnbruk.

I tabellene 2—5 har en gitt tall fra undersøkelsen for garnbruk som belyser driftsforholdene for denne bruksart i 1957.

Garnfisket etter vintersild drives av bruk av svært ulik størrelse. Når det f. eks. gjelder drivgarnfiske så varierer farkostene i undersøkelsen fra en minste størrelse på omlag 35 fot og opp til 85 fot. Forskjellen i farkoststørrelsen er også betydelig om en ser på to så pass ulike bruksmåter som settegarnfiske og drivgarnfiske. Det er også betydelige variasjoner i garnutrustningen og bemanningen som stort sett øker med farkoststørrelsen.

Når det gjelder driftstiden i fisket er det bruksmåten som er avgjørende. Naturlig nok er det kombinert driv- og settegarnfiske som viser lengst driftstid. Denne bruksmåte hadde i 1957 en driftstid på

65,9 døgn mot 57,8 døgn for drivgarnsbruk. Driftstiden i settegarnfiske var betydelig kortere og utgjorde bare 25,9 døgn.

Ser en på forholdet mellom antall døgn med fangst og fiskets varighet viser det seg at dette i 1957 kan uttrykkes ved en prosent i intervallet fra omlag 36–40. Det er bare mindre avvik i dette forhold de ulike bruksmåter i mellom. I 1956 var forholdet omlag det samme.

Det forhold at det er betydelige forskjeller i garnbrukenes størrelse og dermed også i fangstkapasiteten, kommer til uttrykk i fangstresultatene for de ulike størrelsesgrupper og driftsformer av garnbruk. Nå er det imidlertid ikke bare fangstresultatene som øker med bruksstørrelsen. Av tabell 2 vil en se at det samme også gjelder for kostnadenes størrelse. Til tross for disse forhold vil en få et godt bilde av driftsforholdene i garnfisket om en ser på tallene i kolonnen «alt garnfiske» i tabell 2. Disse tall er veide gjennomsnitt av tallene for de ulike grupper av garnbruk. Et slikt veid gjennomsnitt, bygd på tall fra undersøkelsen for 1957, gir følgende data til karakteristikkk av det en kunne kalle «den gjennomsnittlige garnfarkost»:

Garnfarkostens størrelse var etter dette 56,3 fot med en mannskapsstyrke på 8 mann og en redskapsutrustning på 80 garn. Dette er omlag samme bruksstørrelsen som i undersøkelsen for 1956. Driftstiden var 58,1 døgn eller 3 døgn lenger enn i 1956. Det ble oppnådd fangst i 22,2 døgn mot 21 i 1956. Fangstmengden var 2800 hl og driftsinntekten beløp seg til kr. 60 185. I undersøkelsen for 1956 var fangstmengden tilsvarende 2545 hl til verdi av kr. 50 855.

Tabell 2. Garnfiske.

	Drivgarnfiske			Sette- garn- fiske	Kombinert garnfiske			Alt garn- fiske
	Under 55 fot	Over 55 fot	Begge grupper		Under 55 fot	Over 55 fot	Begge grupper	
Antall bruk (farkoster) i undersøkelsen	50	146	196	16	34	29	63	275
Gjennomsnitt pr. bruk (farkost):								
A. Farkost, redskap og mannskap:								
1. Farkostens lengde i fot.....	48,8	65,1	60,5	44,6	48,1	61,8	51,2	56,3
2. Motorens styrke i HK	46,5	94,9	81,2	36,7	42,-	66,-	47,5	66,8
3. Antall garn	47	84	74	39	99	109	101	80
4. Opprinnelig ansk.verdi av redskap (garn m/utstyr)	17 450	33 300	28 830	10 000	28 000	37 550	30 175	27 875
5. Antall mann med fark. (arb.ytere)	7,2	9,7	9,-	5,4	6,5	8,-	6,8	8,-
B. Fiskets varighet m.m.:								
1. Antall døgn ¹	57,4	57,9	57,8	25,9	65,2	68,1	65,9	58,1
2. Derav antall døgn med fangst	19,7	24,1	22,9	9,9	22,7	27,3	23,7	22,2
3. Antall ukeverk (mannsukeverk)	59,-	80,5	74,4	20,-	60,5	77,6	64,4	67,1
C. Fangstresultater:								
1. Fangstmengde i hl	1 856	3 792	3 246	780	2 281	3 012	2 447	2 800
D. Diverse driftsresultater:								
1. Driftsinntekter (bruttofangst) i kr.	40 150	82 020	70 210	15 435	48 435	64 885	52 180	60 185
2. Farkosten (farkosteierne).....	9 830	22 050	18 605	2 970	10 735	15 635	11 850	15 215
3. Redskapen (redskapseierne)	12 835	24 090	20 915	5 290	15 455	20 325	16 565	18 315
4. Arbeidet (mannskapet)	17 485	35 880	30 690	7 175	22 245	28 925	23 765	26 655
5. Farkostens kostnader:								
Drivstoff.....	1 725	3 100	2 710	740	2 110	2 535	2 205	2 395
Diverse.....	255	575	485	75	370	610	425	435
Assuranse.....	375	950	790	160	450	900	550	665
Vedlikehold.....	1 250	4 200	3 365	300	1 500	2 700	1 775	2 610
Avskrivning	1 150	2 700	2 265	700	1 500	2 600	1 750	1 980
6. Redskapens kostnader	5 050	11 000	9 320	2 940	10 200	11 400	10 475	9 225
7. Farkostens driftsoverskudd (D2 ÷ D5) ..	5 075	10 525	8 990	995	4 805	6 290	5 145	7 130
8. Redskapens driftsoverskudd (D3 ÷ D6)	7 785	13 090	11 595	2 350	5 255	8 925	6 090	9 090
9. Arbeidets driftsoverskudd (D4)	17 485	35 880	30 690	7 175	22 245	28 925	23 765	26 655
10. Arbeidets driftsoversk. (arbeidsinntekt) pr. mann (D4 : A5)	2 430	3 700	3 410	1 330	3 420	3 615	3 495	3 330
11. Arbeidsinntekt pr. ukeverk (D4 : B3) ..	295	445	410	360	370	375	370	395
12. Mannslott (arbeidslott)	2 430	3 700	3 410	1 330	3 420	3 615	3 495	3 330

¹ Regnet fra mannskapet gikk ombord til det gikk fra borde.

Av driftsinntekten tilfalt det farkosten kr. 15 215 i 1957 og farkostens kostnader utgjorde i alt kr. 8085 eller 1135 kroner mer enn i 1956. Etter dette utgjorde farkostens driftsoverskudd kr. 7130 i 1957 mot kr. 6060 i 1956.

Farkostens kostnader kan inndeles i to hovedgrupper — sesongkostnader og vintersildfiskets andel av farkostens årskostnader. For begge grupper gjelder det at kostnadenes størrelse i undersøkelsen er fastsatt på grunnlag av fiskernes egne angivelser i oppgjørsskjemaet. Sesongkostnadene (drivstoff og «diverse») utgjorde i 1957 for gruppen «alt garnfiske» kr. 2830 mot kr. 2265 i 1956. Farkostens årskostnader er kostnader til assurance, vedlikehold og avskrivning av farkosten. Disse er i undersøkelsen belastet vintersildfisket i samsvar med vintersildfiskets andel av årlig driftstid for farkosten. Regnet i gjennomsnitt for alle grupper av garnbruk i undersøkelsen utgjorde disse i 1957 kr. 5255 mot kr. 4685 i 1956.

Redskapens driftsoverskudd var i 1957 kr. 9090 mot kr. 7090 i 1956. Redskapsparten var kr. 18 315 og redskapskostnadene beløp seg til kr. 9225 eller 1000 kroner mer enn i 1956. Redskapskostnadene er også fastsatt på grunnlag av fiskernes egne angivelser i oppgjørsskjemaet.

Garnfisket ga i 1957 en mannslott på kr. 3330 og arbeidsinntekten pr. ukeverk var kr. 395. De tilsvarende tall for 1956 var henholdsvis kr. 2815 og kr. 360.

Ut fra de driftsresultater en her har gitt må en kunne trekke den slutning at garnfisket i 1957 ga et noe bedre økonomisk utbytte enn i 1956, til tross for en ikke ubetydelig kostnadsøkning. Dette gjel-

der også når en tar omsyn til at driftsinntekten i undersøkelsen for 1957 ligger noe for høyt, mens det motsatte var tilfellet i 1956. En kan ikke legge fram eksakte tall som viser forrentningen av den investerte farkost- og redskapskapital, men det er på det rene at garnfisket både i 1956 og i 1957 må ha gitt en betydelig forrentning av kapitalinnsatsen.

Tabell 3 viser at gjennomsnittsprisen pr. hl inkl. frakt for alle garnbruk i undersøkelsen for 1957 var kr. 21,49. Av denne tilfalt det farkosten kr. 5,43. Pr. hl gikk det med kr. 2,90 til dekning av farkostens kostnader. Det ble således igjen kr. 2,53 pr. hl i driftsoverskudd til farkosten. Redskapsandelen utgjorde kr. 6,54 pr. hl. Av dette beløp gikk det med kr. 3,29 til dekning av redskapskostnadene og redskapens driftsoverskudd ble derfor kr. 3,25 pr. hl. Av hektoliterprisen inkl. frakt fikk mannskapet kr. 9,52. Med en gjennomsnittlig mannskapsstyrke på 8 mann ble det da en arbeidsinntekt pr hl pr. mann på kr. 1,19.

Ser en spesielt på de ulike grupper av garnbruk og jamfører med undersøkelsen for 1956 fremgår det at det bare var settegarnfiske og kombinert garnfiske med farkoster under 55 fot som viser mindre fangstmengde pr. bruk i 1957 enn i 1956. For settegarnbruk utgjør forskjellen 245 hl og for kombinert garnfiske under 55 fot 126 hl. Når det gjelder disse to bruksmåter var imidlertid forholdet det at de lå relativt godt an i undersøkelsen for 1956. Undersøkelsen for settegarnfiske omfatter imidlertid som før nevnt, bare 16 bruk og dette forhold begrenser utsagnskraften av undersøkelsesresultatene for denne bruksart.

Nå var gjennomsnittsprisen pr. hl høyere i 1957

Tabell 3. *Kostnader og driftoverskudd i kr. pr. hl.*

	kr.	Drivgarnfiske			Sette- garn- fiske	Kombinert garnfiske			Alt garn- fiske
		Under 55 fot	Over 55 fot	Begge grupper		Under 55 fot	Over 55 fot	Begge grupper	
Gj.sn.-pris pr. hl inkl. frakt i		21,63	21,63	21,63	19,79	21,23	21,54	21,32	21,49
<i>Derav til:</i>									
Farkosten (farkosteierne)	-	5,29	5,82	5,73	3,81	4,71	5,19	4,84	5,43
Redskapen (redskapseierne)	-	6,92	6,35	6,44	6,78	6,77	6,75	6,77	6,54
Arbeidet (mannskapet)	-	9,42	9,46	9,46	9,20	9,75	9,60	9,71	9,52
<i>Fra dette går:</i>									
Farkostens kostnader									
Drivstoff	-	0,93	0,82	0,83	0,95	0,93	0,84	0,90	0,86
Diverse	-	0,14	0,15	0,15	0,10	0,16	0,20	0,17	0,16
Assuranse	-	0,20	0,25	0,24	0,21	0,20	0,30	0,22	0,24
Vedlikehold	-	0,67	1,11	1,04	0,38	0,66	0,90	0,73	0,93
Avskrivning	-	0,62	0,71	0,70	0,90	0,66	0,86	0,72	0,71
Redskapens kostnader	-	2,72	2,90	2,87	3,77	4,47	3,78	4,28	3,29
Farkostens driftoverskudd	-	2,73	2,78	2,77	1,27	2,10	2,09	2,10	2,53
Redskapens driftoverskudd	-	4,20	3,45	3,57	3,01	2,30	2,97	2,49	3,25
Arbeidets driftoverskudd (arbeidsinnt.)	-	9,42	9,46	9,46	9,20	9,75	9,60	9,71	9,52
Arbeidets driftoverskudd (arbeidsinntekt) pr. mann	-	1,31	0,98	1,05	1,71	1,50	1,20	1,43	1,19

enn i 1956 og det er derfor bare settegarnfiske som viser mindre driftsinntekt i 1957 enn foregående år. Undersøkelsen viser at kostnadene økte fra 1956 til 1957 og driftsresultatet for settegarnbruk ble også av denne grunn dårligere i 1957 enn i 1956. Naturlig nok viser settegarnfiske lavest arbeidsinntekt pr. mann med kr. 1330. Driftstiden for denne bruksmåte var da også under det halve av driftstiden for de øvrige bruksmåter. Arbeidsinntekten pr. ukeverk var kr. 360 og dette er høyere enn for drivgarnsbruk under 55 fot som hadde 295 kroner.

Når det gjelder drivgarnsbruk under 55 fot viser undersøkelsen at denne gruppe også i 1957 lå bemerkelsesverdig dårlig an i relasjon til de øvrige grupper av garnbruk med omsyn til avkastingen til mannskapet. Derimot var forholdet gunstigere for denne bruksmåte når det gjelder avkastingen til farkosten og redskapen.

Kombinert garnfiske med farkoster under 55 fot viser noe mindre driftsoverskudd til farkosten og redskapen i 1957 enn i 1956, men arbeidsinntekten pr. mann var kr. 135 større.

Størst fangstmengde pr. bruk viser drivgarnfiske med farkoster over 55 fot med en fangstmengde på 3792 hl. Det samme var tilfelle også i 1956, men fangstmengden var da 3264 hl. Denne bruksmåte ga i 1957 størst avkastning til mannskapet. Arbeidsinntekten pr. mann var kr. 3.700, og arbeidsinntekten pr. mannsukeverk var kr. 445. Summen av farkostens og redskapens driftsoverskudd var kr. 5790 større i 1957 enn i 1956 til tross for en kostnadsøkning på i alt 2875 kroner.

Kombinert garnfiske hadde, som før nevnt, lengst driftstid. Arbeidsinntekten pr. mann var henholds-

vis kr. 3420 og 3615 for bruk under og over 55 fot og atskiller seg således ikke meget fra den som ble oppnådd på den største størrelsesgruppen av drivgarnsbruk. Forskjellen er imidlertid betydeligere relativt sett om en ser på arbeidsinntekten pr. mannsukeverk (se tabell 2). I motsetning til det som var tilfelle for kombinert garnfiske med farkoster under 55 fot ga gruppen over 55 fot større driftsoverskudd til farkosten og redskapen i 1957 enn i 1956. Forskjellen utgjør samlet kr. 1015.

Av tabell 2 vil en se at forskjellen i avkastningen til mannskapet var betydelig mindre mellom de to størrelsesgrupper av kombinerte garnbruk enn det som var tilfelle for de tilsvarende størrelsesgrupper

Tabell 4. *Garnbruk i undersøkelsen. Spredningstall for fangstmengden.*

Fangstmengde i hl	Drivgarn- fiske		Sette- garn fiske	Kombinert garnfiske		Alle grup- per
	Under 55 fot	Over 55 fot		Under 55 fot	Over 55 fot	
101— 500.....	5	—	5	—	—	10
501—1 000.....	7	—	6	2	—	15
1 001—1 500.....	8	3	5	2	—	18
1 501—2 000.....	10	11	—	8	4	33
2 001—2 500.....	5	13	—	11	7	36
2 501—3 000.....	7	24	—	3	7	41
3 001—3 500.....	6	20	—	7	3	36
3 501—4 000.....	1	16	—	1	5	23
4 001—4 500.....	—	16	—	—	1	17
4 501—5 000.....	—	15	—	—	1	16
5 001—5 500.....	1	8	—	—	—	9
5 501—6 000.....	—	4	—	—	—	4
6 001—6 500.....	—	9	—	—	—	9
6 501 og over.....	—	7	—	—	1	8
Antall bruk.....	50	146	16	34	29	275

av drivgarnsbruk. Det samme gjelder også for avkastingen til rederiet (farkosten og redskapen) selv om forskjellen her var mindre. En antar at en årsak til dette må være at det var mindre forskjell i bruksstørrelsen mellom de to størrelsesgrupper av kombinerte garnbruk enn mellom samme størrelsesgrupper av drivgarnsbruk. Når det gjelder redskapsutrustningen var forskjellen i garnantallet pr. bruk i 1957 således henholdsvis 10 og 37 garn.

Tabell 4 viser spredningen i fangstresultatene i undersøkelsen for 1957. Av i alt 275 garnbruk i undersøkelsen hadde 112 eller 40,7 prosent fangstmengder under 2500 hl og 122 eller 44,4 prosent hadde fangstmengder over 3000 hl. Gjennomsnittsfangstmengden for alle garnbruk i undersøkelsen faller innenfor intervallet fra 2501–3000 hl. I undersøkelsen var det 41 bruk eller 14,9 prosent som grupperte seg innenfor disse grenser.

Tabell 5. *Garnbruk i undersøkelsen. Spredningstall for driftsinntekten.*¹

Driftsinntekt i kr.	Drivgarn- fiske		Sette- garn- fiske	Kombinert garnfiske		Alle grup- per
	Under 55 fot	Over 55 fot		Under 55 fot	Over 55 fot	
3 000— 22 999..	13	1	15	2	—	31
23 000— 42 999..	16	11	1	10	5	43
43 000— 62 999..	13	33	—	14	10	70
63 000— 82 999..	7	39	—	8	11	65
83 000—102 999..	—	26	—	—	1	27
103 000—122 999..	1	17	—	—	1	19
123 000—142 999..	—	14	—	—	—	14
143 000—162 999..	—	4	—	—	1	5
163 000 og over ..	—	1	—	—	—	1
Antall bruk	50	146	16	34	29	275

¹ Brutto-fangstverdi inkl. fraktgodtgjørelse.

Tabell 5 gir tilsvarende spredningstall for driftsinntekten. 74 bruk hadde en driftsinntekt under 43 000 kroner, 70 bruk hadde driftsinntekt fra 43 000—63 000 kroner og 131 bruk hadde driftsinntekt over 63 000 kroner.

b. *Snurpenotbruk.*

Som nevnt i avsnitt IV var snurpenotkvantumet hele 3 814 426 hl mindre i 1957 enn i foregående år, og dette til tross for oppgang i bruksantallet. Nedgangen i snurpenotkvantumet var større enn tilbakegangen i det totale vintersildkvantum fra 1956 til 1957. Dette viser at reduksjonen i fangstkvantumet rammet snurpenotklassen med full tyngde.

Fangstmengden pr. snurpenotbruk i 1957 var mindre enn i noe år i perioden 1947—1956 og utgjorde bare 63,9 prosent av gjennomsnittet for disse 10 år. I forhold til 1956 var fangstmengden i 1957 hele 6612 hl eller 46,6 prosent lavere. Forskjellen var noe mindre mellom de to år når det gjelder driftsinntekten, idet undersøkelsen viser en øking i gjennomsnittsprisen inkl. frakt på kr. 1,16.

Driftstiden var 73,1 døgn eller omlag den samme som i 1956. I denne tiden ble det oppnådd fangst i 12,4 døgn eller i omlag 17 prosent av driftstiden mot tilsvarende 20,6 prosent i 1956. Fangstmengden pr. døgn med fangst utgjorde i 1957 omlag 610 hl mot 939 hl i 1956.

Tabell 6 viser en gjennomsnittlig fangstmengde på 7568 hl og en driftsinntekt på kr. 163 125 i 1957. Dette er en reduksjon i driftsinntekten fra 1956 på kr. 125 975.

Undersøkelsen viser at kostnadene fortsatte å

Tabell 6. *Snurpenotfiske.*

	Under 100 fot	Over 100 fot	Begge grupper
Antall bruk (farkoster) i undersøkelsen	54	115	169
<i>Gjennomsnitt pr. bruk:</i>			
A. Fark. redskap og mannsk.			
1. Farkostens lengde i fot	90,4	118,3	105,5
2. Motorens styrke i HK	187	361	281
3. Antall nøter	3,-	3,5	3,3
4. Opprinnelig anskaffelses- verdi av nøtene	109 700	132 050	121 790
5. Opprinnelig anskaffelses- verdi av snurpebåter og lettbåt	42 650	47 200	45 110
6. Antall mann med farkosten	19,9	20,8	20,4
B. Fiskets varighet:			
1. Antall døgn ¹	71,-	74,9	73,1
2. Derav antall døgn med fangst	12,-	12,8	12,4
3. Antall mannsukeverk	201,8	222,6	213,1
C. Fangstresultater:			
1. Fangstmengde i hl	6 544	8 436	7 568
D. Diverse driftsresultater:			
1. Driftsinntekter (brutto- fangst) i kr.	140 445	182 365	163 125
2. Farkosten } 3. Redskapen } Rederiet	74 060	92 765	84 180
4. Arbeidet (mannskapet)	66 385	89 600	78 945
5. Farkostens kostnader:			
Drivstoff	9 345	13 075	11 365
Rekvisita	4 105	6 945	5 640
Vedlikehold	7 445	17 415	12 840
Assuransé	3 620	6 400	5 125
Avskrivning	8 280	16 525	12 740
Annet	8 090	17 600	13 235

Tabell 6. forts.

	Under 100 fot	Over 100 fot	Begge grupper
6. Redskapens kostnader:			
Assurranse	3 160	3 500	3 345
Vedlikehold	12 215	19 640	16 230
Avskrivning	28 655	40 700	35 170
<i>Som gir:</i>			
7. Fark. dr.oversk. (D2 ÷ D5) } Rederiets			
8. Redsk. dr.oversk. (D3 ÷ D6) } drifts-oversk.	÷ 10 855	÷ 49 035	÷ 31 510
9. Arbeidets dr.oversk. (D4) ..	66 385	89 600	78 945
10. Arbeidets dr.overskudd (arbeidsinntekt) pr. mann (D4 : A6)	3 335	4 305	3 870
11. Arbeidsinntekt pr. ukeverk (D4 : B3)	330	405	370
12. Mannslott (arbeidslott) ..	2 735	3 405	3 095

¹ Regnet fra mannskapet gikk ombord til det gikk fra borde.

stige. I 1957 beløp rederiets kostnader seg til kr. 115 690 mot kr. 106 300 i 1956 (se tabell 7). Dette er en øking i kostnadene på 8,8 prosent. Størst var økingen i farkostens kostnader som økte med 11,3 prosent mot en oppgang i redskapskostnadene på 6,2 prosent. I tabell 6 er rederiets kostnader spesifisert og gruppert som farkost- og redskapskostnader. Disse utgjorde i 1957 henholdsvis kr. 60 945 og kr. 54 745.

Kostnadenes størrelse, unntatt avskrivning på netene, bygger på fiskernes egne angivelser i oppgjørsskjemaene. Assurranse, vedlikehold og avskrivning på snurpebåter og lettboat er tatt med i red-

skapskostnadene. Ved beregningen av avskrivning på nøtene har en nyttet nøtenes opprinnelige anskaffelsesverdi slik den ble angitt på oppgjørsskjemaet, og antatt levetid for nøtene. På oppgjørsskjemaet ble det i 1957 spurt om nøtenes antatte levetid. Ifølge dette ble nøtenes levetid oppgitt å være 4,6 år for bruk under 100 fot og 3,9 år for bruk over 100 fot. Vintersildfisket er belastet med hele den årlige avskrivning.

Når det gjelder de enkelte kostnadsposter vil den tallmessige ansettelse i en viss grad være gjenstand for skjønn. Dette gjelder også ved bestemmelsen av den andel av årskostnadene som det er rimelig å belaste vintersildfisket. En må således regne med at disse forhold i noen grad vil prege størrelsen av kostnadspostene i det enkelte år. Likevel er det grunn til å anta at undersøkelsen gir et godt uttrykk for kostnadsnivået. Oppgjørsskjemaene viser at vintersildfisket er belastet med ca. 40 prosent av årskostnadene i 1957. Dette er den samme belastningsprosent som ble nyttet i 1956. Det kan her nevnes at vintersildfiskets andel av årlig driftstid for far-

Tabell 7. *Snurpenotbruk. Rederiets driftsinntekt, kostnader og driftsoverskudd i årene 1955, 1956 og 1957.*

	År		
	1957	1956	1955
Farkostens kostnader i kr.	60 945	54 770	48 635
Redskapens kostnader i kr. ...	54 745	51 530	47 355
Rederiets kostnader i kr.	115 690	106 300	95 990
Rederiets driftsinntekt i kr. ...	84 180	148 945	104 450
÷ Rederiets kostnader i kr. ..	115 690	106 300	95 990
Rederiets driftsoverskudd i kr.	÷31 510	+42 645	+8 460

kosten ble oppgitt å utgjøre omlag 33 prosent mot 31 prosent i 1956. Vintersildfisket er altså etter dette belastet med en noe større andel av årskostnadene enn driftstiden i dette fisket skulle tilsi. Tar en imidlertid i betraktning at vintersildfisket foregår på den kaldeste og mest værharde årstid, og at fisket drives meget intensivt, kan det være forsvarlig å nytte en noe større belastningsprosent enn driftstiden skulle tilsi.

Størrelsesgruppen under 100 fot viser øking i alle kostnadsposter fra 1956 til 1957, unntatt vedlikehold av redskapen. Gruppen over 100 fot viser også noe mindre vedlikeholdsutgifter på redskapen i 1957 enn i 1956. Denne gruppe viser også nedgang i kostnadspostene assurance av farkosten og avskrivning på farkosten. Ellers økte alle kostnadsposter fra 1956 til 1957 også for denne størrelsesgruppe.

Kostnadsposten «annet» omfatter utgifter til telefoner og telegrammer, assurance av fangst og proviant, ansvarsforsikring og «annet» uspesifisert. Denne kostnadspost viser en betydelig oppgang fra 1956 til 1957. Det er derfor mulig at det under denne post er ført opp kostnader som burde vært spesifisert på øvrige kostnadsposter.

Rederiets andel av driftsinntekten var i 1957 kr. 84 180 og dette ga bare dekning for 72,8 prosent av kostnadene og det ble således et driftsunderskudd for rederiet på kr. 31 510. Rederiets driftsinntekt var heller ikke stor nok til full dekning av rederiets sesongkostnader som i alt utgjorde kr. 84 985, og det ble således en underdekning på kr. 805. Som rederiets sesongkostnader har en da regnet drivstoffutgifter, rekvisita og posten «annet» samt redskapens kostnader. I tillegg til sesongkostnadene kom-

mer vintersildfiskets andel av farkostens årskostnader (assuranse, vedlikehold og avskrivning). Disse var i alt kr. 30 705 og gir sammen med den udekede del av sesongkostnadene et beløp lik rederiets driftsunderskudd.

Ser en spesielt på gruppene snurpere under og over 100 fot var rederiets andel av driftsinntekten henholdsvis kr. 74 060 og kr. 92 765 og tilsvarende tall for rederiets kostnader var kr. 84 915 og kr. 141 800. Rederiets driftsinntekt for snurpere under 100 fot utgjorde etter dette omlag 80 prosent av driftsinntekten for snurpere over 100 fot, mens kostnadene for den minste størrelsesgruppe bare utgjorde 59,9 prosent av kostnadene for den største gruppen.

De tall en her har gitt viser at kostnadene var større enn rederiets andel av driftsinntekten for begge størrelsesgrupper av snurpenotbruk i undersøkelsen. Det fremgår også at selv om snurpere over 100 fot hadde størst driftsinntekt var kostnadene så vidt meget større for denne gruppe at det ble et driftsunderskudd på hele kr. 49 035 mot kr. 10 855 for snurpenotbruk under 100 fot. Etter dette ga ikke snurpenotfisket i 1957 noe til forrentning av den investerte kapital. Underskuddene viser tvertom at det fant sted en kapitalfortæring.

Tidligere undersøkelsesår har vist at forrentningen har vært lavest for snurpenotbruk i gruppen over 100 fot. Undersøkelsen for 1957 viser at rederiets driftsresultat også dette år ble dårligst for bruk av denne størrelse.

I tabell 8 har en gitt tall som viser størrelsen av rederiets kostnader regnet i kroner pr. hektoliter.

Det kan være av interesse å beregne hvor stor

gjennomsnittsfangstmengden måtte ha vært i 1957 (etter fradrag for utbytte til hjelpevirksomhet) dersom rederiet skulle fått dekning for kostnadene. En regner altså ikke her med noe driftsoverskudd til rederiet til forrentning av kapitalinnsatsen. Det er videre forutsatt at en øking i fangstmengden ikke ville få noen innflytelse på gjennomsnittsprisen inkl. frakt. I beregningen er nyttet den pris en er

Tabell 8. *Snurpenotbruk i undersøkelsen. Kostnader og driftsoverskudd i kr. pr. hl.*

	Under 100 fot	Over 100 fot	Begge grupper
Gj.sn.pris pr. hl inkl. fraktgodtgjørelse i kr.	21,46	21,62	21,55
<i>Derav til:</i>			
Farkosten } Rederiet	11,32	11,—	11,12
Redskapen }			
<i>Fra dette går:</i>			
Farkostens kostnader:			
Drivstoff	1,43	1,55	1,50
Rekvisita	0,63	0,82	0,75
Vedlikehold	1,14	2,06	1,70
Assuranse	0,55	0,76	0,68
Avskrivning	1,27	1,96	1,68
Annet	1,24	2,09	1,75
Redskapens kostnader:			
Assuranse	0,48	0,41	0,44
Vedlikehold	1,87	2,33	2,14
Avskrivning	4,38	4,82	4,65
Fark. dr.oversk. } Redeiets	÷ 1,67	÷ 5,80	÷ 4,17
Redsk. dr.oversk. } dr.oversk.			
Arbeidets dr. overskudd (arbeidsinntekt)	10,14	10,62	10,43
Arbeidets dr. overskudd (arbeidsinntekt) pr. mann	0,51	0,51	0,51

kommet fram til på grunnlag av undersøkelsen. Det kan da stilles opp følgende relasjon:

$$F \cdot p \cdot \frac{r}{100} \div K = 0$$

Symbolene står for

F = Gjennomsnittsfangstmengde (netto).

p = Pris pr. hl inkl. frakt.

r = Rederiets prosentvise andel av driftsinntekten.

K = Rederiets kostnader.

Setter en inn tall fra undersøkelsen for 1957 får en:

$$F \times 21,55 \times \frac{51,6}{100} \div 115\,690 = 0$$

Dette gir $F = 10\,404$ hl.

Beregningen viser at netto gjennomsnittsfangstmengden i 1957 måtte utgjort 10 404 hl om rederiet skulle fått dekket kostnadene. Først når fangstmengden var større enn dette ville det fremkomme et driftsoverskudd til rederiet.

I 1957 deltok det 593 selvstendige snurpenotbruk med en samlet fangstmengde på 4 189 136 hl (netto). Etter beregningene ovenfor måtte disse 593 bruk hatt en fangstmengde på i alt 6 169 572 hl (netto) eller 1 980 436 hl mer enn snurpenotkvantumet faktisk var i 1957 om fangstmengden pr. bruk skulle vært stor nok til dekning av rederiets kostnader.

Det kan nevnes at arbeidsinntekten pr. mann ville ha beløpet seg til kr. 5320 mot i undersøkelsen kr. 3870 dersom fangstmengden hadde vært av den størrelse en har beregnet ovenfor.

I samband med undersøkelsen for 1956 søkte en å beregne antatt salgsverdi av den investerte kapital, og fant at denne i gjennomsnitt kunne settes til anslagsvis kr. 530 000 pr. snurpenotbruk. Det ble videre funnet at vintersildfisket herav måtte forrente en kapital på omlag 276 500 kroner. Regnet i gjennomsnitt for årene 1955 og og 1956 fant en videre at vintersildfisket ga en forrentning av den investerte kapital på 9,4 prosent. Nå må en regne med at verdien av kapitalinnsatsen var større i 1957 enn i 1956. Om en likevel, som illustrasjon nytter de samme tall i 1957 og regner med at snurpenotfisket skulle gitt en forrentning på 9,4 prosent av kapitalinnsatsen, innebærer dette at en i tillegg til de 10 404 hl som var nødvendig for kostnadsdekning måtte regne med en fangstmengde på 2338 hl. Fangstmengden pr. bruk ville altså etter dette måtte utgjøre 12 742 hl (netto) om den skulle dekket alle kostnadene og gitt en forrentning av kapitalinnsatsen på 9,4 prosent. (Dette fremgår om en istedenfor

relasjonen $F. p. \frac{r}{100} \div K = 0$ nytter relasjonen

$F. p. \frac{r}{100} \div K = 26\,000$, idet en forretning på 9,4 prosent av kapitalinnsatsen kr. 276 543 utgjør omlag 26 000 kroner).

Som vist i tabell 9 er det store variasjoner i fangstmengden etter bruksstørrelsen. Fangstmengden økte med bruksstørrelsen og var 4862 hl pr. bruk i størrelsen fra 70–80 fot og steg til 10 209 hl for bruk større enn 130 fot. Som en tidligere har vist varierer også kostnadene meget med bruksstørrelsen. Nå var det ikke stor forskjell i fangstmengden pr. bruk på

Tabell 9. Snurpenotbruk i utvalget. Fangstenes størrelse¹ og mannslott etter farkostens lengde i fot.

Fangstmengde i hl	Antall farkoster i størrelsesgruppene — fot:							
	70, — 79,9 ²	80, — 89,9	90, — 99,9	100, — 109,9	110, — 119,9	120, — 129,9	130, — og over	Alle grupper
500— 2 499	2	1	6	4	4	1	1	19
2 500— 4 499	—	2	6	3	3	2	1	17
4 500— 6 499	—	5	7	7	9	3	5	36
6 500— 8 499	2	1	8	11	3	2	7	34
8 500—10 499	—	2	4	5	5	4	1	21
10 500—12 499	—	1	3	2	8	2	2	18
12 500—14 499	—	1	1	2	—	3	2	9
14 500—16 499	—	—	2	1	—	—	4	7
16 500—18 499	—	—	—	1	2	—	4	7
18 500—20 499	—	—	—	—	—	—	—	—
20 500—22 499	—	—	—	—	1	—	—	1
Antall farkoster	4	13	37	36	35	17	27	169
Fangstmengde pr. bruk i kg. .	4 862	6 621	6 700	7 435	8 236	8 153	10 209	7 568 ³
Mannslott i kr.....	2 445	2 749	2 764	2 971	3 301	3 245	4 211	3 095 ³

¹ Assistanse til hjelperne er fratrukket.

² En farkost i denne størrelsesgruppe var 67 fot.

³ Veid gjennomsnitt. (Se avsnitt III i teksten).

snurpere over 130 fot og den som ble funnet å være nødvendig for å oppnå kostnadsdekning. Det må da bemerkes at rederiets kostnader for bruk av denne størrelse langt overstiger de gjennomsnittlige, og det må derfor også regnes med et betydelig større fangstresultat enn 10 404 hl dersom rederiet skulle få dekket kostnadene.

I tabell 10 har en gitt spredningstall for driftsinntekten. Tabellen viser bl. a. at snurpenotbruk over 130 fot hadde en driftsinntekt som var mer enn det doble av driftsinntekten for bruk fra 70–80 fot. Driftsinntekten økte fra kr. 104 468 for minste størrelsesgruppe, 70–80 fot, opp til kr. 222 589 for bruk over 130 fot.

Når det gjelder avkastningen til mannskapet var forholdet også det samme som i tidligere undersøkelsesår, idet arbeidsinntekten på snurpere over 100 fot var større enn på bruk under 100 fot. Tallene var henholdsvis kr. 4.305 og kr. 3335. Regnet i gjennomsnitt for begge grupper (veid gjennomsnitt) gir dette en arbeidsinntekt pr. mann på kr. 3870 mot kr. 6905 i 1956. I tabell 6 har en også gitt tall for mannsloten. Mannslotten ligger lavere enn arbeidsinntekten, idet arbeidsinntekten også omfatter hyrer og ekstralotter.

Sammenholdt med resultatet for garnbruk viser det seg at drivgarnsbruk over 55 fot og kombinerte garnbruk ga større arbeidsinntekt pr. mann enn snurpenotbruk under 100 fot, og dette til tross for at disse siste hadde lenger driftstid. Ser en på arbeidsinntekten pr. ukeverk var det bare drivgarnfiske med farkoster under 55 fot som ligger lavere enn denne gruppen av snurpenotbruk. På den annen side er det bare drivgarnsbruk over 55 fot

Tabell 10. *Snurpenotbruk i undersøkelsen. Spredningstall for driftsinntekten.*¹

Driftsinntekt i kr.	Farkostens lengde i fot							
	70, — 79,9 ²	80, — 89,9	90, — 99,9	110, — 109,9	110, — 119,9	120, — 129,9	130, — og over	Alle grupper
10 000— 49 999	2	1	6	3	4	1	1	18
50 000— 89 999	—	3	4	4	3	2	1	17
90 000—129 999	—	3	7	5	7	3	5	30
130 000—169 999	1	2	6	10	4	2	4	29
170 000—209 999	1	1	8	8	5	2	4	29
210 000—249 999	—	2	1	1	3	4	2	13
250 000—289 999	—	1	2	2	6	3	1	15
290 000—329 999	—	—	1	1	—	—	2	4
330 000—369 999	—	—	2	1	—	—	4	7
370 000—409 999	—	—	—	1	2	—	3	6
410 000—449 999	—	—	—	—	1	—	—	1
Antall farkoster	4	13	37	36	35	17	27	169
Driftsinntekt pr. bruk i kr. ...	104 468	138 788	144 912	160 144	177 342	175 883	222 589	163 125 ³

¹ Bruttofangstverdi inkl. fraktgodtgjørelse.

² En farkost i denne størrelsesgruppe var 67 fot.

³ Veid gjennomsnitt (Se avsnitt III i teksten).

Tabell 11. *Mannslott (arbeidslott).*

	1950 kr.	1951 kr.	1952 kr.	1953 kr.	1954 ¹ kr.	1955 ¹ kr.	1956 ¹ kr.	1957 ¹ kr.
<i>Drivgarn:</i>								
Under 45,0 fot	658	1 085	860	} 1 102	} 2 230	} 1 620	} 1 930	} 2 430
45,0—54,9 fot.....	1 081	1 987	1 511					
55,0 fot og over	1 563	2 771	1 979	1 448	3 295	2 710	2 980	3 700
Alle	1 411	2 550	1 680	1 350	3 060	2 465	2 685	3 410
<i>Settegarn:</i>								
Under 35 fot	378	286	246	} 564	—	—	—	—
35,0—39,9 fot.....	523	496	689					
40,0—44,9 fot.....	949	877	1 485	} 737	—	—	—	—
45 fot og over	1 161	950	1 595					
Alle	879	237	1 308	701	875	1 510	1 525	1 330
<i>Kombinert:</i>								
Under 45 fot	1 488	1 802	2 248	} 1 906	} 2 875	} 3 505	} 3 285	} 3 420
45,0—54,9	1 825	2 196	2 296					
55,0 fot og over	2 019	2 611	2 543	1 878	3 440	3 340	3 415	3 615
Alle	1 861	2 254	2 348	1 894	3 050	3 475	3 305	3 495
Alt garnfiske	1 402	2 226	1 802	1 419	2 980	2 700	2 815	3 330
<i>Snurpenot:</i>								
Dampfarkoster	3 106	5 677	4 475	2 763	—	—	—	—
Mot.fark. under 100 fot	2 499	3 022	2 653	2 551	4 570	3 275	4 875	2 735
Mot.fark. over 100 fot.....	3 028	4 298	4 479	3 459	6 355	4 600	6 265	3 405
Alle motorfarkoster	2 801	3 757	3 399	3 061	5 535	3 990	5 625	3 095
Damp og motor under ett	2 830	3 923	3 454	3 050	—	—	—	—

¹ Uten fradrag for proviantutgifter. I tallene for de tidligere år er trukket utgifter til felles proviant.

som viser større arbeidsinntekt pr. mannsukeverk enn for snurpenotbruk over 100 fot.

Tabell 9 viser at mannsloten steg med farkoststørrelsen fra kr. 2445 for bruk i størrelsen fra 70—80 fot opp til kr. 4211 for bruk over 130 fot. Tabellen viser riktignok et mindre fall i mannsloten fra størrelsesgruppen 110—120 fot til gruppen 120—130 fot, men forskjellen er så vidt liten at den ikke behøver å være utsagnskraftig.

I tabell 11 har en sammenstillet mannsloten i 1957 for de ulike bruksmåter og størrelsesgrupper med tall fra tidligere år.